

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СИСТЕМИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КРАЇН ЄВРОПИ
(друга половина 80-х років ХХ ст. — початок ХХІ ст.)”
(для спеціалістів, магістрів)**

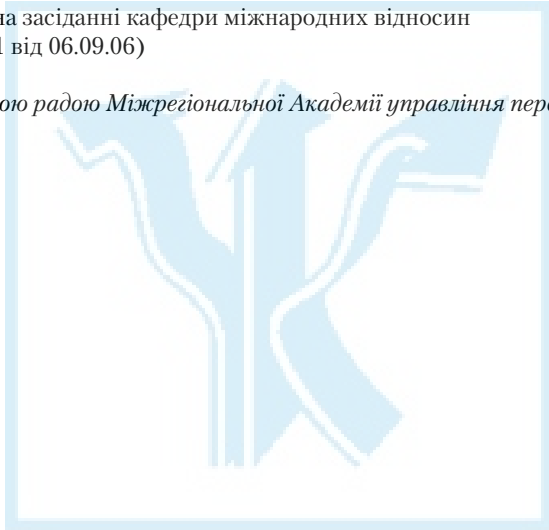
МАУП

Київ 2006

Підготовлено завідувачем кафедри міжнародних відносин *І. А. Хижняком*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 1 від 06.09.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Хижняк І. А. Навчальна програма дисципліни “Формування нової системи міжнародних відносин країн Європи (друга половина 80-х років XX ст. — початок XXI ст.)” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Формування нової системи міжнародних відносин країн Європи (друга половина 80-х років XX ст. — початок XXI ст.)”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Професійна підготовка студентів, які вивчають дисципліну “Країнознавство” за напрямом підготовки “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”, передбачає вивчення в IX семестрі навчальної дисципліни “Формування нової системи міжнародних відносин країн Європи (друга половина 80-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)”. Базова мета вивчення курсу – засвоїти систематизований комплекс знань про принципи та основні риси нової системи міжнародних відносин країн Європи на рубежі ХХ–ХХІ ст., головні чинники впливу на її формування, напрями еволюції та перспективи розвитку.

У сучасних умовах європейські країни мають історичну можливість об’єднатися на основі спільних цінностей заради миру, свободи, прав людини та економічного добробуту. У новому столітті Європа пропонує універсальну систему громадянських цінностей, передусім на етичному та культурному рівнях, використовуючи потенціал новітніх технологій і відкидаючи застарілі соціальні моделі.

У результаті вивчення навчального курсу студенти-магістранти повинні вміти:

- аналізувати новітні тенденції, явища, події та процеси, що відбуваються при формуванні сучасної європейської системи міжнародних відносин;
- виявляти фактори впливу на зовнішню політику країн Європейського Союзу;
- визначати нові параметри європейської безпеки в постконфронтаційний період;
- виявляти специфіку відносин Ради Європи з Європейським Союзом, Західноєвропейським Союзом та ОБСЄ;
- прогнозувати відносини Ради Європи з перспективою загальноєвропейської інтеграції;
- визначати базові параметри сучасної зовнішньої політики провідних країн Західної Європи.

У процесі вивчення курсу особлива увага звертається на те, що окрім кількісного географічно-територіального розширення демократичної Європи на рубежі ХХ–ХХІ ст. відбулися важливі якісні зміни, пов’язані з подоланням колишнього воєнно-політичного протистояння, певним оновленням культурно-цивілізаційних імперативів, зростанням геополітичної і геокультурної ролі Європи.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СИСТЕМИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КРАЇН ЄВРОПИ
(друга половина 80-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1 2 3 4 5 6 7 8 9	<p>Змістовий модуль I. Рівномірний порядок нової системи міжнародних відносин в Європі в постбіполярний період</p> <p>Завершення холодної війни в Європі</p> <p>Пошук механізмів управління ситуацією</p> <p>Базові дилеми формування нової Європи</p> <p>Інституціоналізація та реформування РБСЄ в ОБСЄ</p> <p>Процеси трансформації в межах Центральної та Східної Європи (ЦСЕ)</p> <p>Європейський Союз: поглиблення та розширення інтеграції</p> <p>НАТО: адаптація і розширення</p> <p>Основні контури майбутньої системи відносин країн Європи</p> <p>Інституціоналізація відносин України з європейськими організаціями</p>
10 11 12 13	<p>Змістовий модуль II. Аналіз Європейського Союзу як наднаціонального суб’єкта міжнародних відносин</p> <p>Оцінювання потенціалу Європейського Союзу як глобального гравця в сучасній системі міжнародних відносин</p> <p>Сучасний військово-політичний вимір потенціалу Європейського Союзу</p> <p>Культурний і культурно-політичний вплив лідерського потенціалу Європейського Союзу</p> <p>Особливості організації та діяльності Європейського Союзу як гравця міжнародної політики</p>
14	<p>Змістовий модуль III. Нові параметри міжнародної та європейської безпеки в постконфронтаційний період</p> <p>Нові обриси системи міжнародної та європейської безпеки на рубежі 80–90-х років ХХ ст.</p>

1	2
15	Зміна внутрішньої сутності та інституціоналізації Гельсінського процесу в 90-ті роки
16	Пакт стабільності в Європі
17	Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 р. Прийняття хартії європейської безпеки
	<p>Змістовий модуль IV. Відносини Ради Європи з Європейським Союзом, Західноєвропейським Союзом та ОБСЄ</p> <p>18 Історичний розвиток та інституціоналізація співробітництва між Радою Європи та Європейським Союзом</p> <p>19 Основні форми співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом. Внесок Ради Європи у справу розширення Європейського Союзу</p> <p>20 Відносини Ради Європи із Західноєвропейським Союзом у світлі формування євроінтеграційного оборонного простору</p> <p>21 Відносини Ради Європи з ОБСЄ: проблеми розмежування повноважень і компліментарності</p>
	<p>Змістовий модуль V. Рада Європи і перспективи загальноєвропейської інтеграції</p> <p>22 Інституціональні перспективи інтеграційного процесу в масштабі Великої Європи</p> <p>23 Загальноєвропейська інтеграція як чинник формування багатополюсного світу</p> <p>24 Рада Європи: перспективи розвитку в новій системі міждержавного Європейського розвитку у XXI ст.</p>
	<p>Змістовий модуль VI. Сучасна зовнішня політика провідних країн Західної Європи</p> <p>25 Зовнішня політика Великої Британії</p> <p>26 Зовнішня політика Франції</p> <p>27 Зовнішня політика Німеччини</p> <p>28 Зовнішня політика Італії</p>
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СИСТЕМИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КРАЇН ЄВРОПИ
(друга половина 80-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)”

Змістовий модуль І. Рівномірний порядок нової системи міжнародних відносин в Європі в постбіполярний період

Тема 1. Завершення холодної війни в Європі

Докорінні зміни в зовнішній політиці СРСР. Відмова від “доктрини Брежнева”. Позбавлення монополії комуністів на владу після часткових виборів у червні 1989 р. у Польщі. Падіння комуністичних режимів в НДР, Болгарії, ЧСРСР, Румунії та Албанії; проведення вільних багатопартійних виборів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи; падіння Берлінської стіни (жовтень 1990 р.). Відмова від доктрини “залякування” (заява президента США Дж. Буша, травень 1989 р.). Прийняття главами держав і урядів країн НАТО декларації про суттєві зміни в політиці блоку (липень 1990 р.); напрям на інституціоналізацію Ради з безпеки та співробітництва в Європі (РБСЄ). Нарада 34 голів держав та урядів у Парижі (листопад 1990 р.), її рішення.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 2. Пошук механізмів управління ситуацією

Розробка нових механізмів взаємодії європейських держав та їх зміст. Сумнівний характер можливості забезпечення управління процесами формування нової системи міждержавних відносин країн Європи на початку 90-х років.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 3. Базові дилеми формування нової Європи

Шість нових дилем європейської політики, від вирішення яких багато в чому залежить майбутня система міждержавних відносин на європейському континенті, їх характеристика.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 4. Інституціалізація та реформування РБСЄ в ОБСЄ

Передумови реформування РБСЄ в ОБСЄ та чотири риси функціонування останньої. Дискрипції їх змістового характеру.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 5. Процеси трансформації в межах Центральної та Східної Європи (ЦСЄ)

Визначення шляхів реінтеграції країн ЦСЄ в Європу. Ускладнення перехідного періоду, пов'язані з комплексним характером перетворень. Лідируюча п'ятірка країн ЦСЄ та певний прогрес в її трансформаційних засадах. Спроби країн Балтії та їх синдром “підтягування” до лідируючої п'ятірки ЦСЄ. Проблеми субрегіоналізму у відносинах з країнами ЦСЄ.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 6. Європейський Союз: поглиблення та розширення інтеграції

Характер нових викликів перед країнами ЄС внаслідок трансформаційних процесів у країнах Європи. Зміст зусиль з поглиблення інтеграції в межах ЄС. Договір про Європейський союз (9–10 грудня 1991 р.) та його основні напрями. Рекомендаційний характер “порядку денного 2000” та розширення Європейського Союзу. Європейська угода та її зміст.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 7. НАТО: адаптація і розширення

Лондонська сесія Ради НАТО на найвищому рівні (липень 1990 р.) та початок процесу адаптації політики і стратегії НАТО. Реакція альянсу на низку базових викликів. Прийняття нової стратегії концепції НАТО (грудень 1991 р.), відповідні скорочення і реорганізація сил і засобів альянсу. Основні напрями суттєвих змін у політиці та військовій стратегії НАТО в 90-ті роки. Оформлення стратегічної концепції НАТО (квітень 1999 р.). Етапи розвитку партнерських відносин НАТО з колишніми учасниками ОВД; розробка програми “Партнерство заради миру” (осінь 1993 р.). Процес розширення НАТО на Схід та його характеристика.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 8. Основні контури майбутньої системи відносин країн Європи

Входження Європи у вирішальну фазу формування нової системи міждержавних відносин. Характерні обриси нової європейської конфігурації. Альтернатива вибору пріоритетів векторів розвитку: ОБСЄ або НАТО. Дилема необхідності створення нових інституційних структур європейського рівня. Перспективи довгострокового співробітництва НАТО і країн СНД.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 9. Інституціалізація відносин України з європейськими організаціями

Вступ України до НБСЄ (30 січня 1992 р.). Підтримання Україною партнерського співробітництва з європейськими і трансатлантичними структурами в галузі безпеки — ООН, Радою Європи, НАТО, РЄАП. Причини завершення діяльності Місії ОБСЄ в Україні (30.04.99) та мета створення посади Координатора проєктів ОБСЄ в Україні. Надання Верховній Раді України статусу “запрошеного гостя” до Парламентської асамблеї РЄ. Виникнення певного напруження між Україною та Парламентською асамблеєю ЄС. “Помаранчева революція” та обрання європоцентристського зовнішньополітичного курсу.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Змістовий модуль II. Аналіз Європейського Союзу як наднаціонального суб'єкта міжнародних відносин

Тема 10. Оцінювання потенціалу Європейського Союзу як глобального гравця в сучасній системі міжнародних відносин

Європейський Союз як “інтегрована суб'єктивність” і відсутність достатнього рівня станом на середину 2000 р.; формування ЄС як рівноправного гравця на міжнародному полі міжнародних відносин. Глобальне трактування зовнішньополітичних інтересів як амбівалентне занепокоєння географічно віддаленими загрозами, так і регіонально наближеними. Пошук коректних аналітичних рамок встановлення найважливіших ресурсів міжнародної політики ЄС, а також її лідерського потенціалу. Окреслення потенціалу ЄС як наднаціональ-

ного суб'єкта міжнародної діяльності у вигляді суми агрегованих ресурсів країн-учасниць, а також їх прагнення щодо використання цього потенціалу.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 11. Сучасний військово-політичний вимір потенціалу Європейського Союзу

Прискорене створення ЄС власних інститутів зовнішньої політики та безпеки з кінця 90-х років та ускладнення на шляху пошуку традиційного набору елементів зміцнення безпеки: збройних сил і воєнних технологій, ефективної дипломатії, здатності оперативного реагувати на загрози безпеки, що потребують рішучої відповіді, тощо. Заплутана та “неефективна” структура військово-політичного виміру, з точки зору критиків ЄС, потенціалу ЄС. Курс США на посилення ЄС як значущої військово-політичної одиниці за умови ідентифікації зовнішньополітичного курсу. Нездатність до розробки загальної європейської зовнішньої політики на невизначено тривалий період, відносний ступінь “слабкості зовнішньополітичної суб'єктивності ЄС”. Довгострокові перспективи розширення Європейського союзу (травень 2004 р.) і його наслідки для подальших спроб зміцнити свої позиції економічно-центру сили найбільшого у світі торгового блоку.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 12. Культурний і культурно-політичний вплив лідерського потенціалу Європейського Союзу

Сприяння економічним реформам, зміцнення політичної і правової системи країн на власній периферії та вирішення конфліктів у кількох ключових регіонах світу; позитивні здобутки потенціалу ЄС як суб'єкта світової політики. Культурний і культурно-політичний вплив як складові лідерського потенціалу Європейського Союзу. Важливість “зовнішнього аспекту” впливу європейських цінностей на зміцнення лідерського потенціалу Європи (підписання Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі (1925 р.). Документ наради – “моральний кодекс” постсоціалістичних перетворень у країнах Східної Європи та США. Відмінність шляхів продукування свого впливу між США та країнами ЄС. Розміщення провідних міжнародних судових інституцій в Європі – визначення незалежного авторитету європейської традиції моралі і боротьби за спра-

ведливість. Використання європейського інтеграційного досвіду як важливого інструменту культурно-інтелектуального впливу на інші країни та регіони. Константна позиція ЄС як своєрідного інтелектуально-ресурсного центру для держав, що тяжіють до інтеграційних проєктів. Поліцентричний спектр використання ресурсної бази Європейського союзу.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Тема 13. Особливості організації та діяльності Європейського Союзу як гравця міжнародної політики

Ступінь продуктивності порівняння ЄС та США з позицій як потенціалу конкуренції двох провідних суб'єктів світової політики, так і суми складання, взаємодоповнення їх ресурсної бази. Конкуренція в торговельних і валютно-фінансових відносинах. Ступінь продуктивності в подоланні економічної конфліктності у трансатлантичних відносинах. Впровадження США стратегії обмеження військово-політичної автономії ЄС. Розбіжності “стратегічних культур” США і Західної Європи та їх вплив на довгострокові можливості ЄС своєчасно коригувати методи досягнення власних стратегічних цілей.

Література [1; 2; 9; 15; 17–20; 41; 45; 48]

Змістовий модуль III. Нові параметри міжнародної та європейської безпеки у постконфронтаційний період

Тема 14. Нові обриси системи міжнародної та європейської безпеки на рубежі 80–90-х років ХХ ст.

Відхід від сприйняття безпеки виключно в її військово-політичному вимірі та зосередження уваги на таких її компонентах, як економічна, соціальна, екологічна, інформаційна та ін. Сукупність військового, економічного, демографічного та інших видів потенціалів, їх зважений баланс — основний системоутворюючий фактор будь-яких міжнародних відносин. Характеристика двох основних підходів до забезпечення стабільності та попередження конфліктів, пріоритетних у 90-х роках. Виникнення нових загроз з питань безпеки і стабільності після припинення біполярного протистояння.

Література [2; 9; 15; 17; 20; 41; 43; 45]

***Тема 15. Зміна внутрішньої сутності та інституціоналізації
Гельсінського процесу в 90-ті роки***

Прийняття Паризької Хартії для нової Європи (листопад 1990 р.), початок процесу інституціоналізації НБСЄ та створення її нових інституційних структур. Лісабонський саміт ОБСЄ (грудень 1996 р.) та розробка моделі безпеки в Європі на ХХІ ст.

Література [2; 9; 15; 17; 20; 41; 43; 45]

Тема 16. Пакт стабільності в Європі

Остаточне прийняття Пакту стабільності в Європі (20–21 березня 1995 р.) та його роль у зміцненні стабільності в Європі. Змістові характеристики цього документу.

Література [2; 9; 15; 17; 20; 41; 43; 45]

***Тема 17. Стамбульський саміт ОБСЄ 1999 р.
Прийняття хартії європейської безпеки***

Специфіка історичного розвитку подій, що спричинилися до проведення чергового саміту ОБСЄ 1999 р. у Стамбулі. Етапне значення ухвалених на ньому документів; характеристика нових кроків і заходів зміцнення ОБСЄ.

Література [2; 9; 15; 17; 20; 41; 43; 45]

**Змістовий модуль IV. Відносини Ради Європи з Європейським
Союзом, Західноєвропейським Союзом
та ОБСЄ**

***Тема 18. Історичний розвиток та інституціоналізація
співробітництва між Радою Європи
та Європейським Союзом***

Загальна динаміка взаємовідносин співробітництва РЄ — ЄС; конкретні форми співробітництва їх відповідних органів. Правові засади взаємовідносин Ради Європи та Європейського Союзу. Способи співробітництва та особливі відносини між відповідними органами РЄ та ЄС. Внесок Ради Європи у справу майбутнього розширення ЄС. Рада Європи — своєрідна “кімната очікування” для кандидатів на членство в ЄС. Програми Ради Європи щодо підтримки демократизації.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Тема 19. Основні форми співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом. Внесок Ради Європи у справу розширення Європейського Союзу

Проблема “інституційної підготовки”, або нові виклики для держав-аплікантів. Аналіз правових інструментів Ради Європи та їх застосування для процесу розширення Європейського Союзу. Спільні програми РЕ та ЄС у контексті політичного співробітництва цих інститутів.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Тема 20. Відносини Ради Європи із Західноєвропейським Союзом у світлі формування євроінтеграційного оборонного простору

Хронологічна етимологія створення Західноєвропейського Союзу (ЗЄС). Відносини між ЗЄС і НАТО. Об’єктивні передумови для інтенсифікації західноєвропейської інтеграції. Чинники, що сприяли налагодженню ефективного співробітництва між РЕ та ОБСЄ.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Тема 21. Відносини Ради Європи з ОБСЄ: проблеми розмежування повноважень та компліментарності

Поділ відповідальності за демократичну безпеку. Проблеми поглиблення координації діяльності між Радою Європи та ОБСЄ. Створення “трійки” – ЄС, РЕ та ОБСЄ.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Змістовий модуль V. Рада Європи і перспективи загальноєвропейської інтеграції

Тема 22. Інституціональні перспективи інтеграційного процесу в масштабі Великої Європи

Загострення проблеми взаємоперекриття повноважень. Перспективи зміцнення інституційних зв’язків Ради Європи з Європейським Союзом. Питання приєднання Європейського Союзу до Статусу Ради Європи. Проблеми приєднання Європейського Союзу до Європейської конвенції з прав людини та створення спільного правового простору Великої Європи. Проблема біполярності загальноєвропейського інтеграційного простору.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Тема 23. Загальноєвропейська інтеграція як чинник формування багатополюсного світу

Система багатьох “полюсів”, або “гравців”, в Європейському Союзі та її специфіка. Трансформування ідеї геополітичних “полюсів” під впливом процесів глобалізації. Парадоксальна тенденція — фактичне сприяння США розбудові більш різноманітного світу. Суть документа “Відносини між Європою та США” та відображення в ньому загострення великих розбіжностей між Європою та США.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Тема 24. Рада Європи: перспективи розвитку в новій системі міждержавного Європейського розвитку у XXI ст.

Тенденції розвитку парламентського виміру Ради Європи. Перспективи проведення Третього саміту Ради Європи.

Література [2; 9; 15; 17–20; 36; 41; 45]

Змістовий модуль VI. Сучасна зовнішня політика провідних країн Західної Європи

Тема 25. Зовнішня політика Великої Британії

Залишки “тетчиризму” у зовнішньополітичному курсі Великої Британії протягом 90-х років ХХ ст. Продовження Дж. Мейджором попередньої зовнішньополітичної орієнтації. Акцент на слідування за парадигмою зовнішньої політики США (непримиренна позиція до режиму С. Хусейна і спрямування військ для участі в операції “Буря в пустелі”). Певне дистанціювання від американського тлумачення різних міжнародних подій після приходу до влади адміністрації Б. Клінтона. Участь у західноєвропейській інтеграції — ключовий напрям зовнішньої політики Туманного Альбіону в 90-ті роки. Блокування урядом Дж. Мейджора процесу поглиблення інтеграції і пріоритет розробки правових норм Європейського Союзу. Розробка додатку до Маастрихтського договору “Декларація про застосування правових актів Співтовариства”. Посилення проамериканської орієнтації в зовнішньополітичному курсі Т. Блера. Беззастережна підтримка Т. Блером усіх зовнішньополітичних акцій США після подій 11 вересня 2001 р. Жорсткий опір проамериканській політиці Т. Блера з боку рядових членів Лейбористської партії. Відносини Англії з Європейським Союзом. Відкладання рішення про приєднання Великої Британії до ЄС мінімум до 2006 р.

Література [3–8; 10–14; 21–35; 37–40; 42–44]

Тема 26. Зовнішня політика Франції

Підтримка Президентом Франції Ф. Міттераном процесу демократизації після розпаду СРСР та комуністичних режимів у Східній Європі. Ініціатива зі створення “нової архітектури Європи” та “нового банку Європи”. Опір спробам США нав’язати власний порядок Балканському півострову з боку іншого французького президента Ж. Ширака. Продовження активної участі у формуванні Європейського валютного Союзу і підписанні Маастрихтського договору. Засудження Францією застосування військової сили з боку Росії при вирішенні чеченської проблеми. Успішний розвиток французько-німецьких відносин. Прохолодні відносини Франції з Великою Британією і підтвердження цього після військової акції в Іраку (2003 р.). Складні відносини Франції зі США. Опір французького уряду процесу американізації суспільно-політичного життя країни, інцидент з компанією “Майкрософт” щодо впровадження в їхній продукт розвідувальної апаратури спецгрупою Агенції національної безпеки США (АНБ) з метою тотального шпигунства на території Франції. Досягнення і ускладнення у співвідношеннях Франції з Європейським Союзом.

Література [3–8; 10–14; 21–35; 37–40; 42–44]

Тема 27. Зовнішня політика Німеччини

Дві базові преференції уряду Г. Коля у сфері зовнішньої політики: активне членство в атлантичному співтоваристві та зміцнення європейської інтеграції в межах Європейського Союзу, а також об’єднання Німеччини. Зближення відносин між Росією і Німеччиною після об’єднання останньої. Відмова від “дружніх поступок” Росії з боку уряду соціал-демократів Г. Шредера. Створення “Петербурзького діалогу” для підтримки ефективного російсько-німецького співробітництва. Успішний розвиток німецько-французьких відносин у 90-ті роки. Значне погіршення відносин між ФРН і США після військового вторгнення в Ірак. Формальне зовнішнє підтримання нібито дружніх відносин між ФРН і США, але насправді їх значна напруженість у подальшому, яка багато в чому залежатиме від вирішення проблеми Іраку. Значна увага уряду ФРН до країн Латинської Америки, а також Азії та Африки на початку ХХІ ст. Підтвердження інтересу ФРН до світового співтовариства, прагнення підвищення своєї ролі у світових справах і зайняття заслуженого місця постійного члена РБ ООН.

Література [3–8; 10–14; 21–35; 37–40; 42–44]

Тема 28. Зовнішня політика Італії

Продовження традиційної політики тісного союзу зі США, НАТО і Європейським Союзом. Подвійна позиція С. Берлусконі в підтримці політики США на Близькому Сході, але при цьому спроба заручитись підтримкою РБ ООН і не допускати немотивованої агресії. Необхідність вирішування проблеми навколо Іраку, на думку італійського уряду, за столом переговорів при обов'язковій участі світового співтовариства. Розчарування італійської дипломатії від невдачі під час виборів нових непостійних членів ООН, де кандидатуру Італії не підтримали навіть її союзники з НАТО та ЄС. Участь у широкій міжнародній кампанії зі скасування смертної кари і пропозиція реформи Ради Безпеки ООН щодо врахування інтересів не тільки провідних сил, а й менш розвинених держав планети.

Література [3–8; 10–14; 21–35; 37–40; 42–44]

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Причини й мотиви відмови СРСР від “доктрини Брежнєва”.
2. Необхідність відмови НАТО від доктрини оборони на передових рубежах й гнучкого реагування.
3. Згода на інституціоналізацію Ради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЕ).
4. Значення для нової Європи рішень Паризької Хартії НБСЕ.
5. Нові механізми взаємодії європейських держав, сформовані в 80–90-ті роки.
6. Визначення поняття “країни Центральної та Східної Європи”.
7. Суть феномена об'єднання Німеччини.
8. Аналіз консенсусу пріоритетів європейської політики початку 90-х років.
9. Характеристика локальних і регіональних європейських конфліктів після завершення холодної війни.
10. Причини втручання НАТО в конфлікт у Косово (СРЮ).
11. Нові виклики європейській безпеці в 90-ті роки.
12. “Зміна парадигми” формування єдиної Європи.
13. Причини реорганізації НБСЕ в ОБСЄ.
14. Механізм діяльності нормотворчих функцій ОБСЄ.
15. Здійснення ОБСЄ низки завдань постконфліктного відновлення (1996 р.).

16. Фактори впливу на становище країн ЦСЄ та їх внутрішній розвиток.
17. Економічні ускладнення країн ЦСЄ, зумовлені комплексним характером перетворень.
18. Диференціація країн ЦСЄ за рівнем здійснених перетворень.
19. Характеристика економічного становища лідируючої п'ятірки країн ЦСЄ.
20. Відсутність ефективних механізмів регіонального, політичного і економічного співробітництва у зовнішньополітичному контексті діяльності країн ЦСЄ.
21. Основні напрями дискусії в межах ЄС щодо дилеми: поглиблення чи розширення.
22. Здійснення спільної зовнішньої політики і політики безпеки (СЗПБ) – новий напрям діяльності ЄС.
23. Суттєві характеристики Амстердамського договору (червень 1997 р.).
24. Погодження “порядку денного 2000” і вирішення суперечностей щодо поглиблення інтеграції і розширення Європейського Союзу.
25. Проблеми і ускладнення вступу до ЄС країн ЦСЄ.
26. Ступінь надійності статусу асоційованого члена як гарантії вступу до ЄС.
27. Рішення засідання Європейської Ради в Ессені (грудень 1994 р.).
28. Лондонська сесія Ради НАТО та початок адаптації і стратегії НАТО (липень 1990 р.).
29. Розробка з ініціативи США програми “Партнерство заради миру” (офіційно прийнята на сесії Ради НАТО в Брюсселі в січні 1994 р.), її змістові риси.
30. Принципи і критерії питання про розширення НАТО.
31. Характерні риси і головні напрями першої “хвилі” розширення НАТО.
32. Головні контури формування нової системи міждержавних відносин в Європі.
33. Співвідношення між діяльністю НАТО і ОБСЄ у справі врегулювання міждержавних відносин в Європі.
34. Визначення плюралістичного характеру системи європейської безпеки, що перебуває на стадії формування.

35. Специфіка вдосконалення взаємодії ОБСЄ, НАТО, ЄС, ЗСЄ, Ради Європи згідно з концепцією безпеки.
36. Формування довгострокового партнерства між Україною і НАТО.
37. Причини завершення діяльності Місії ОБСЄ в Україні (30.04.99).
38. Мета створення посади Координатора проектів ОБСЄ в Україні.
39. Оцінювання лідерського потенціалу Європи як глобального гравця у світовій політиці.
40. Характерні риси військово-політичного виміру потенціалу ЄС.
41. Домовленості “Берлін плюс” і ступінь можливості ЄС використовувати ресурси НАТО.
42. Причини невдач реалізації автономних проектів ЄС.
43. Механізм прийняття військово-політичних рішень у межах ЄС.
44. Ускладнення координації обопільних зусиль при здійсненні спільних проектів країнами ЄС.
45. Фактори обмеження зовнішньополітичного потенціалу країн ЄС.
46. Хвороблива реакція найрозвиненіших країн ЄС на погрози загострення відносин з ісламськими країнами або організаціями.
47. Ступінь відносності оцінок щодо “слабкої зовнішньополітичної суб’єктивності” ЄС.
48. Оцінювання середньострокової перспективи економічного розвитку ЄС внаслідок його кількісного розширення.
49. Оцінювання особливостей ЄС як наднаціонального суб’єкта з позицій розробки особливого інструментарію реалізації його доволі амбіційних загальних цілей.
50. Ступінь верифікації (достовірності) лідерського потенціалу ЄС з позицій його культурного та культурно-політичного впливу на світову спільноту.
51. Суттєві характеристики поняття “європейські цінності”.
52. Відмітні риси важливості впливу “зовнішнього аспекту” європейських цінностей.
53. Евристичність визначення Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі, підписаного в Гельсінкі як формального “морального кодексу” постсоціалістичних перетворень у Східній Європі, Росії та інших країнах СНД.

54. Розміщення в Європі міжнародних судових інституцій – визнання високого авторитету європейських традицій моралі та боротьби за справедливість.
55. Інтеграційний досвід ЄС – важливий інструмент культурно-інтелектуального впливу на інші країни.
56. Статус ЄС як своєрідного всесвітнього інтелектуально-ресурсного центру для багатьох країн.
57. Поняття “європейський фактор цінностей” та його ефективне використання на міжнародній арені.
58. Категорія “організаційний ресурс” і визначення її як еталону участі ЄС у численних загальносвітових і регіональних організаціях, діалогах, форумах тощо.
59. Участь представників ЄС у роботі найпрестижніших міжнародних органів, напрями їх діяльності.
60. Використання ЄС власного ресурсу для розробки відповідних умов співробітництва з країнами-партнерами.
61. Розширення можливостей впливу ЄС на “структурування” міжнародного середовища у власних інтересах.
62. Введення в ЄС жорсткої системи обмежень для країн-кандидатів для вступу до Шенгенської зони.
63. Особливості зовнішньої політики Великої Британії на початку XXI ст.
64. Специфічні риси зовнішньої політики Франції на початку XXI ст.
65. Зовнішня політики ФРН на сучасному етапі.

МАУП

СПИСОК ЛИТЕРАТУРИ

Основна

1. *Баталов Э. Я.* Мировое развитие и мировой порядок (анализ современных американских концепций). — М.: Рос. полит. энцикл., 2005. — 376 с.
2. *Валлерсáйн И.* Анализ мировых систем и ситуация в современном мире: Пер. с англ. — СПб.: Университет. кн., 2001. — 416 с.
3. *Васютинский В. Н.* Президент Французской Республики Ф. Миттеран. — М., 1992.
4. *Великобритания:* политика, экономика, история. — СПб., 1995.
5. *Великие женщины XX века.* — М., 2002.
6. *Виноградов В. А.* Экономические преобразования во Франции накануне XXI века: опыт критического исследования. — М., 1999.
7. *Германский вопрос в 1945–1990-х гг.* — К., 1991.
8. *Жаскар д'Эстен В.* Власть и жизнь. — М., 1990.
9. *Заболотный В. М.* Страны Европы в условиях глобализации и перехода к постиндустриальному обществу: В 2 ч. — М., 2001.
10. *Зонтхаймер К.* Федеральная Республика Германия: основные черты политической системы. — М., 1996.
11. *Истягин Л. Г.* Политический портрет Г. Коля. — М., 1995.
12. *Канинская Г. Н.* Радикалы и радикализм в послевоенной Франции 1945–1995. — М., 2000.
13. *Капитонова Н. К.* Приоритеты внешней политики Великобритании (1990–1997 гг.). — М., 1999.
14. *Кузьмин И. Н.* Крушение ГДР: история, последствия. — М., 1996.
15. *Лебедева М. М.* Мировая политика: Учебник для вузов. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 352 с.
16. *Лебедева Т. Ю.* Путь к власти: Президентские выборы 1995 г. во Франции. — М., 1995.
17. *Мировая политика и международные отношения:* Учеб. пособие / Под ред. С. А. Ланцова, В. А. Ачкасова. — СПб.: Питер, 2005. — 448 с.
18. *Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ /* Отв. ред. А. А. Кокошин, А. Д. Богатуров. — М.: Кол. книга, 2005. — 432 с.
19. *Многоликая глобализация:* Пер. с англ. / Под ред. П. Бергера, С. Хантингтона. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 380 с.
20. *Морамарко М.* Масонство в прошлом и настоящем. — М., 1990.

21. *Объединенная Германия в Европе и мире.* — М., 1994.
22. *Огден К.* Маргарет Тэтчер, женщина у власти: Портрет человека и политика. — М., 1992.
23. *Павлов Н. В.* Объединение или Рассказ о решении германского вопроса с комментариями и отступлениями. — М., 1992.
24. *Перегудов С. П.* Тони Блэр — архитектор нового лейборизма. — М., 1999.
25. *Перегудов С. П.* Тэтчер и тэтчеризм. — М., 1996.
26. *Погорлецкий А. И.* Экономика и экономическая политика Германии в XX веке. — СПб., 2001.
27. *Последний год ГДР.* — М., 1993.
28. *Попов В. И.* Маргарет Тэтчер: человек и политик. — М., 1991.
29. *Разумов Л. Н.* Исторический опыт становления президентской власти во Франции в годы Пятой республики. — М., 1993.
30. *Редер К. Г.* Политическая система Великобритании. — М., 1997.
31. *Руткевич А.* Что такое консерватизм? — М., 1999.
32. *Рубинский Ю. И.* Политический портрет Лионеля Жоспена. — М., 1999.
33. *Фурман А. А.* О чем мечтают канцлеры. — К., 1990.
34. *Устрялов Н. В.* Итальянский фашизм. — М., 1999.
35. *Хакке К.* Великая держава поневоле. Внешняя политика ФРГ. — М., 1995.

Додаткова

36. *Агеев В. В.* Развитие европейского федерализма. — Калининград, 2001.
37. *Ардан Ф.* Франция: государственная система. — М., 1994.
38. *Баранов И. М.* Ле Пен и Национальный фронт в Франции. — М., 1987.
39. *Бунин И. М.* Италия после холодной войны: от “средней державы” к “миру протагонистов”. — М., 2002.
40. *Бредфорд С.* Биография Ее Величества королевы. — М., 1998.
41. *Диманс М.* Партийно-политическая система Германии в 90-х гг. — М., 1998.
42. *Ежегодник ОБСЕ 1996–1997.* Ежегодник по вопросам Организации безопасности и сотрудничества в Европе. — М., 1998.
43. *Келли К.* Королевская семья Англии: В 2 кн. — М., 1999.
44. *Лидеры современной социал-демократии.* — М., 1991.

45. *Піляєв І. С.* Рада Європи у сучасному євроінтеграційному процесі: Моногр. — К.: Юрид. кн., 2003. — 436 с.
46. *Попов В. И.* Жизнь в Букингемском дворе: Елизавета II и королевская семья. — М., 1993.
47. *Солли М.* Эти странные итальянцы. — М., 1999.
48. *Хонин В. Н.* Теория международных отношений. Общая часть. — К.: Академпрес, 2005. — 456 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Формування нової системи міжнародних відносин країн Європи (друга половина 80-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)”.....	4
Зміст дисципліни “Формування нової системи міжнародних відносин країн Європи (друга половина 80-х років ХХ ст. – початок ХХІ ст.)”.....	6
Питання до самоконтролю	15
Список літератури.....	19

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Везеренко</i>
Редактор	<i>І. В. Хронюк</i>
Комп’ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-2826

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП